

Naar aanleiding van de brief van de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 22 maart 2013 (TK 2012/13, 32 163, nr. 32), betreffende de aanbidding van een concept ministeriële regeling, houdende een tijdelijke overbruggingsregeling AOW, hebben enkele fracties binnen de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid de behoefte om de regering enkele vragen en opmerkingen voor te leggen.

De voorzitter van de commissie,
Van der Burg

Adjunct-griffier van de commissie,
Lips

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de concept-ministeriële regeling «Tijdelijke regeling overbruggingsuitkering AOW». Tijdens het algemeen overleg over de contouren van de overbruggingsregeling AOW van 14 februari jl. en de daaraan voorafgaande schriftelijke vragenronde hebben deze leden al uitgebreid de ruimte genomen om vragen te stellen over deze regeling. De leden van de VVD-fractie hebben de antwoorden met tevredenheid ontvangen, waardoor zij nog slechts een klein aantal vragen over de voorgestelde ministeriële regeling hebben.

1.

Kan de regering inmiddels aangeven wat de uitvoeringskosten zijn, die zijn gemoeid met deze regeling?

2.

De regering licht toe dat gedurende de looptijd van de overbruggingsuitkering het inkomen wordt getoetst. Kan de regering toelichten hoe deze toets in de praktijk zal plaatsvinden?

3.

Wanneer zal de voorgestelde regeling in werking treden?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben kennis genomen van de concept-ministeriële regeling «Tijdelijke regeling overbruggingsuitkering AOW». Zij hebben nog enkele aanvullende vragen.

4.

De leden van PvdA-fractie hechten aan meer dan één moment voor de entreetoets. Mensen kunnen in de genoemde peilmaand net te veel inkomen hebben om in aanmerking te kunnen komen voor de overbruggingsuitkering, maar na een eventuele pensioenkorting per 1 april van een bepaald jaar een zodanig lager inkomen hebben dat er wel recht kan bestaan op de overbruggingsuitkering. De regering heeft tijdens het algemeen overleg over de contouren van de overbruggingsregeling toegezegd om hiernaar bij de uitwerking te kijken. Welke overwegingen hebben ertoe geleid dat er toch is gekozen voor één moment voor de entreetoets?

5.

Heeft de regering al een reactie van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) ontvangen over de uitvoeringstoets en de uitvoeringskosten? Zo ja, kan de regering de resultaten van de uitvoeringstoets per ommegaande aan de Kamer sturen? Zo nee, wanneer verwacht de regering de reactie van de SVB en is de regering bereid om na ontvangst van de reactie van de SVB deze zo spoedig mogelijk naar de Kamer te sturen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie zijn van mening dat de voorgenomen ministeriële regeling het «pleisterplakwerk» is bovenop de veel te rigoureuze en plotselinge AOW-leeftijdsverhoging. In de visie van deze leden getuigt dit van een onbetrouwbare overheid. De leden van de

PVV-fractie hebben eerder al hun bezwaren omtrent dit punt geuit: veel mensen worden met terugwerkende kracht geconfronteerd met een hogere pensioenleeftijd en kunnen zich niet meer instellen op veranderingen.

De leden van de PVV-fractie constateren dat de eerder door de regering gepresenteerde contouren als leidraad hebben gediend voor de voorgestelde regeling. Hierdoor valt ongeveer 85% van de betrokkenen volledig buiten de boot en zadelt de regering deze mensen willens en wetens op met een AOW-gat zonder enige compensatie. Iedereen met wat eigen vermogen of een redelijke pensioenvoorziening wordt in de visie van de leden van de PVV-fractie schaamteloos gesommeerd zelf deze blunder van de regering te compenseren.

Uit de voorgestelde overbruggingsregeling blijkt dat slechts de groep, die het minst bezit, wordt gecompenseerd. De rest niet. Met andere woorden: de regering levert kennelijk ook een bijdrage aan het «nivelleringsfeest». Maar het is naar de mening van de leden van de PVV-fractie niet uit te leggen dat ouden van dagen met een spaarpotje als appeltje voor de dorst voor tijdens hun pensioen nu hun eigen AOW-gat, veroorzaakt door deze regering, moeten financieren.

6.

De regering gaat er schijnbaar vanuit dat iemand langer kan doorwerken of weer een baan zoekt om door extra bijsparen het gat te overbruggen. Hoe verhoudt dit zich tot de torenhoge werkloosheid, die Nederland op dit moment teistert?

7.

De leden van de PVV-fractie wijzen erop dat vorig jaar er 143 duizend werklozen waren tussen 55 en 65 jaar. Tien jaar geleden was dit aantal nog 60 duizend. In een jaar tijd – van 2011 tot 2012 – steeg het aantal werkzoekenden in die leeftijdsgroep met 21 duizend. Hoe realistisch acht de regering het dat 65-plussers op korte termijn in hun eigen inkomen kunnen voorzien door opnieuw een arbeidsverhouding aan te gaan?

8.

Is het waar dat iemand met een vermogen van net boven de € 21.139, die in oktober 2018 de leeftijd van 65 jaar bereikt (en met 66 jaar en 8 maanden de pensioengerechtigde leeftijd bereikt), een AOW-gat van 20 maanden heeft en dit gat zelf moet financieren?

9.

Is iemand in het geval, genoemd in vraag 8, niet minstens een bedrag ten hoogte van deze ingestelde vermogensgrens kwijt door 20 maanden AOW-uitkering eigenhandig te moeten compenseren?

10.

De leden van de PVV-fractie nemen ferm afstand van de voorgestelde beperkte compensatieregeling. Deze regeling is naar hun mening nóg een lastenverzwaring van de regering voor heel veel Nederlanders en zal ook, nu en in de toekomst, vergaande koopkrachteffecten hebben. Kan de regering, in acht nemend dat ouderen al slecht uit de koopkrachtplaatjes kwamen, een inschatting geven van de koopkrachtdaling van deze maatregel voor de groep, die met de maatregel wordt geconfronteerd?

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben met teleurstelling kennis genomen van de concept-ministeriële regeling en hebben een aantal vragen. Deze leden merken op dat de vragen die zij stellen bij deze regeling in aanvulling zijn op de eerder gestelde vragen.

11.

Kan de regering een uitgebreide reactie geven op de ingebrachte argumenten door de brede coalitie, die de Staat heeft gedaagd rond het 65plus-gat?

12.

Hoe verhoudt de concept-ministeriële regeling zich tot het Europese Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden en het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten?

13.

Is de regering van mening is dat de concept-ministeriële regeling inbreuk maakt op het eigendomsrecht?

14.

Waarom heeft de regering de keuze gemaakt om de Raad van State niet om advies te vragen? Is deze keuze ingegeven door het vernietigend commentaar van de Raad van State op de voorschotregeling?

15.

Zijn er eerder sociale zekerheidswetten van deze omvang in de vorm van een ministeriële regeling ingevoerd?

16.

Heeft de samenstelling van de Eerste Kamer invloed gehad op de keuze om een sociale zekerheidswet in de vorm van een ministeriële regeling in te dienen?

17.

De leden van de SP-fractie constateren dat er een aantal te onderscheiden groepen zijn, die met het 65plus-gat te maken krijgen. Deze leden achten het van belang bij het treffen van overgangsrecht om ten minste te weten welke omvang en welk financieel nadeel deze groepen treft. Deze leden vragen om een nauwkeurig overzicht, uitgesplitst naar inkomensregeling van personen, die te maken krijgen met het 65plus-gat.

18.

Op welke wijze gaat de regering om met overbrugging voor mensen met een FLO-regeling?

19.

Kan de regering een overzicht toezenden van de verschillende sectoren waar een overbrugging voor personen met een FLO-regeling aan de orde is met daarbij de stand van zaken van de afspraken hieromtrent?

20.

Op welke wijze komen verzekeraars gedupeerden tegemoet?

21.

Kan de regering een overzicht verschaffen van de verschillende inkomensverzekeringen waarbij compensatie aan de orde is met daarbij de stand van zaken van de afspraken hieromtrent?

22.

Op welke wijze komen pensioenfondsen gedupeerden tegemoet?

23.

Kan de regering een overzicht geven van de afspraken met pensioenfondsen over een mogelijke overbrugging?

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennis genomen van de concept «Tijdelijke regeling overbruggingsuitkering AOW», die door de regering aan de Kamers is voorgelegd. Zij danken de regering dat de concept-regeling zo spoedig is opgestuurd. Deze leden schrikken van de inhoud van de regeling. Zij spreken het vermoeden uit dat heel erg weinig mensen in aanmerking zullen komen voor de regeling en dat dat dat voor velen een bittere teleurstelling zal zijn.

24.

De leden van de CDA-fractie spreken allereerst opnieuw hun verbazing en teleurstelling uit voor het feit dat gekozen is voor een regeling en niet voor een wet. Voor welke andere regeling, die in principe kan voorzien in een hele inkomensvoorziening is eerder gekozen voor een ministeriele regeling?

25.

Wil de regering de voorgestelde regeling voor te leggen aan de Raad van State en het advies bij de regeling openbaar te maken?

26.

Kan de regering de uitgebrachte adviezen, zoals het advies van de Sociale Verzekeringsbank openbaar maken?

27.

De leden van de CDA fractie merken op dat een aantal zaken niet is opgenomen in de regeling. Wat gebeurt er als een (echt)paar gaat scheiden tussen het toetsmoment (zes maanden voor de uitkering) en het moment dat de rechthebbende 65

jaar wordt? Vindt dat toetsing plaats op basis van het individuele inkomen?

28.

Wat gebeurt er indien een rechthebbende gaat samenwonen of trouwen tussen het toetsmoment en de aanvang van de uitkering of na aanvang van de uitkering maar voor beëindiging van de uitkering?

29.

De leden van de CDA-fractie constateren ten aanzien van de inkomens-toets dat de voorgestelde regeling vooral een regeling voor alleenstaanden zal zijn. Immers, de inkomens-toets om toegelaten te worden tot de regeling is even hoog voor alleenstaanden als voor (echt)paren. Deze leden vinden dat onbegrijpelijk, omdat bij een gelijk inkomen de draagkracht toch echt verschillend is voor beide groepen. De inkomens-toets als zodanig is gedefinieerd als een inkomen in een maand. Nu is dat in de visie van deze leden vrij helder indien het een uitkering betreft, maar een heel stuk minder helder in een aantal andere situaties. Hoe worden bijverdiensten gezien als zelfstandige?

30.

Op welke wijze worden bijverdiensten of winst uit een onderneming toegerekend aan een bepaalde maand?

31.

Met betrekking tot de voorgestelde vermogenstoets zijn de leden van de CDA-fractie zijn verbaasd, zeker na de uitgebreide discussie bij de vermogensinkomensbijtelling in de AWBZ-eigen bijdragen, dat niet dezelfde vermogensbestanddelen zijn uitgezonderd van de toets als daar nu uitgezonderd worden. Kan de regering alsnog aansluiten bij het bijzondere vermogen zoals dat geldt voor toeslagen?

32.

Moeten bijvoorbeeld letselschadeslachtoffers, die een uitkering voor levenslange schade ontvangen hebben, die even versnel opeten?

33.

Bij het algemeen overleg over de contouren van de overbruggingsregeling gaven de leden van de CDA-fractie aan dat het redelijk zou zijn om meerdere toetsmomenten te hebben. Immers als iemand aan het begin net € 1.000 boven het toetsvermogen zit, is het zeer wel mogelijk dat deze persoon daarna maar liefst 20 maanden geen recht heeft op een uitkering. Deelt de regering de mening dat dit onbillijk is?

34.

Is de regering bereid om ten minste elke vier maanden een nieuw toetsmoment op het vermogen in te laten bouwen?

35.

Is het waar dat vermogensbestanddelen als groen beleggen de facto uitgezonderd zijn van de vermogenstoets?

36.

Op welke wijze wordt omgegaan met een aanmerkelijk belang (box 2) voor de fiscale aangifte?

37.

Met betrekking tot de hoogte van de uitkering kunnen de leden van de CDA-fractie uit de tekst niet opmaken waarom voor deze precieze bedragen gekozen is. Kan de regering daarover helderheid geven?

38.

Kan de regering een overzicht geven van zowel de bruto als de netto uitkeringen (voor samenwonenden, alleenstaanden en alleenstaande ouders) bij een uitkering op grond van de AOW-, een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (zowel 65- als 65+), een uitkering op grond van de Algemene nabestaandenwet en een uitkering op grond van de overbruggingsregeling AOW?

39.

Bij het algemeen overleg over de contouren van de voorgestelde overbruggingsregeling verzochten de leden van de CDA-fractie om rekenvoorbeelden. De leden van de CDA-fractie hebben die rekenvoorbeelden niet kunnen ontdekken in de stukken die aan de Kamer zijn opgestuurd. Kan de regering alsnog een aantal rekenvoorbeelden geven?

40.

Kan de regering in ieder geval ingaan op de volgende casussen:

1. De situatie van een echtpaar met gelijke leeftijd. De man heeft een VUT-uitkering, de vrouw heeft geen inkomen. De VUT uitkering bedraagt 155% van het wettelijke minimumloon (WML). De man heeft een gat van 20 maanden. Het echtpaar heeft een eigen huis en een hypotheeklast van € 600 per maand en verder minimaal vermogen in box 3. Wat gebeurt er met dit echtpaar? Kunnen zij ergens aanspraak op maken, op welke wijze en hoeveel kunnen zij sparen of zullen zij gedwongen uit hun huis gezet worden?
2. De situatie van een alleenstaande met € 22.000 box 3 spaargeld moet 20 maanden overbruggen en heeft woonlasten van € 550 per maand. Welke voorziening zijn voor deze alleenstaande beschikbaar? Hoe komt hij niet onder het bestaansminimum terecht?

41.

Indien een VUT-ter of vroeggepensioneerde ziet dat hij te weinig inkomen heeft om de tijd tussen de VUT-uitkering en de AOW door te komen, kan hij in de visie van de leden van de CDA-fractie natuurlijk ervoor kiezen om extra te gaan werken via bijvoorbeeld een bijbaan om zijn hypotheek te kunnen blijven betalen. Echter, doordat hij werkt en wellicht spaart voor de barre maanden, is de kans groter dan hij zakt voor de inkomenstoets of de vermogenstoets en dus geen uitkering krijgt. Werken loont dan in zijn geheel niet. Ziet de regering dit probleem ook en heeft de regering daarvoor een oplossing?

42.

Is de regering zich ervan bewust dat velen niet eens mogen werken tijdens hun VUT-uitkering zonder met 100% gekort te worden? Wat moeten mensen met een dergelijke clause doen?

43.

Bij een aantal pensioenfondsen en pensioenregelingen zal de reguliere ingangsdatum van het pensioen collectief omgezet worden in de nieuwe pensioenleeftijd. Bij anderen zal dat naar de mening van de leden van de CDA-fractie niet gebeuren. Verder hebben mensen vaak de mogelijkheid om pensioen eerder of later te laten ingaan. Wat zijn de gevolgen van deze regeling voor iemand, die bewust de ingangsdatum van zijn pensioen verlaat tot zijn pensioenleeftijd en zo in de overbruggingsstijd geen pensioen heeft en geen enkel inkomen? Bestaat de mogelijkheid van een aanspraak op een volledige overbruggingsuitkering?

44.

De leden van de CDA-fractie merken op dat er voor grensarbeiders bijzondere problematieken kunnen optreden, zeker wanneer iemand tijdens zijn/haar arbeidzame leven in meer dan één land heeft gewerkt. Deze leden wijzen erop dat de inkomenscesuur in dat geval lang niet zo scherp is op de 65e verjaardag omdat het ritme van verhoging van de pensioenleeftijd in bijvoorbeeld Duitsland en België anders ligt. Wat is de reactie van de regering op deze problematiek?

45.

Heeft een grensarbeiderstoets plaatsgevonden? Zo nee, is de regering bereid om een dergelijke toets alsnog uit te voeren of wacht de regering liever tot zich de eerste mensen melden?

46.

In het algemeen overleg over de contouren van de overbruggingsregeling van 13 februari j.l. heeft de regering toegezegd om te spreken over de zorgplicht, die de overheidswerkgever heeft voor personeel dat eerder is uitgetreden door bijvoorbeeld een FLO-regeling en niet onder de voorgenomen regeling valt. Heeft overleg in de regering plaatsgevonden en wat is de uitkomst van de discussie voor oud-ambulance medewerkers, oud-brandweerlieden en anderen die eerder met FLO gegaan zijn en geen of zeer beperkt recht hebben op de overbruggingsuitkering?

47.

Waarom is met betrekking tot het voorgestelde artikel 1 geen definitie opgenomen van het begrip «echtgenoot»? Immers het begrip fiscaal partner komt niet overeen met het begrip echtgeno(o)t(e)/samenlevingspartner, terwijl het vermogen bij de belastingaanslag wel samen genomen wordt met de fiscaal partner.

48.

Waarom heeft met betrekking tot het voorgenomen artikel 4 een persoon niet het recht om middeling van inkomen over zes maanden aan te vragen? Onder welke omstandigheden kan de SVB die middeling weigeren?

49.

Ten aanzien van het voorgenomen artikel 5 wordt bij een aantal vroegpensioeneringsregelingen een levensloopuitkering gevolgd door een VUT inkomen. Hebben deze personen ook recht op een uitkering op grond van de overbruggingsregeling?

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de concept-ministeriële regeling «Tijdelijke regeling overbruggingsuitkering AOW.» Deze leden vinden het verstandig dat er maatregelen worden genomen om de overgang rondom de verhoging van de AOW-leeftijd te versoepelen. Wel hebben deze leden enkele vragen over de uitwerking van deze overbruggingsuitkering.

50.

De leden van de D66-fractie merken op dat de regering heeft toegezegd om rond de zomer inzicht te geven of en hoe de voorschotregeling een vervolg kan krijgen. Kan de regering preciseren wanneer de Kamer de informatie hierover kan verwachten?

51.

De leden van de D66-fractie constateren dat de regering heeft toegezegd om in gesprek te gaan met pensioenfondsen over de mogelijkheid om het aanvullende pensioen naar voren te halen. Heeft de regering deze gesprekken al gevoerd? Zo ja, wat zijn de uitkomsten hiervan? Zo nee, wil de regering de Kamer informeren als deze gesprekken zijn gevoerd?

52.

Heeft de regering reeds gesproken met sociale partners over de vele CAO's, waarin de ontslagleeftijd nog steeds 65 jaar is? Zo ja, wat zijn de uitkomsten daarvan? Zo nee, wil de regering deze gesprekken alsnog gaan voeren?

53.

De leden van de D66-fractie constateren dat er een vermogenstoets geldt voor de overbruggingsregeling. Deze leden hebben hierover verschillende vragen. Waarom is er gekozen voor een harde knip?

54.

Is het niet onrechtvaardig dat door één euro teveel vermogen direct het hele recht op de overbruggingsregeling vervalt?

55.

Waarom heeft de regering niet gekozen voor een geleidelijke schaal?

56.

Waarom heeft de regering niet gekozen voor een vorm van een hogere vermogensbijtelling bij het toetsingsinkomen parallel aan de AWBZ?

57.

De leden van de fractie van D66 constateren dat er één toetsingsmoment is voor het inkomen. Dat terwijl mensen mogelijk een langere periode in een overbruggingsuitkering zitten. Wil de regering toezeggen om vaker, bijvoorbeeld ieder half jaar, te toetsen?

58.

De leden van de D66-fractie constateren dat de vermogensgrens voor zelfstandigen hoger is dan die voor werknemers. Deze leden steunen dat, aangezien het pensioenvermogen dat zelfstandigen hebben opgebouwd in de regel wel meetelt bij de vermogenstoets in tegenstelling tot het vrijgestelde aanvullende pensioen van werknemers. Is deze constructie echter niet gevoelig is voor ontwijkingsconstructies?

59.

Ziet de regering het als een risico dat mensen zich vlak voor het toetsingsmoment inschrijven als zzp'er?

60.

Telt een schadebedrag voor letsel mee bij de vermogenstoets? Zo ja, zou het niet logisch zijn om deze uit te zonderen zoals de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport ook heeft toegezegd te doen bij de vermogensbijtelling in de AWBZ? Ziet de regering in dat geval de mogelijkheid om het uitzonderen te dekken door de 9 miljoen ruimte rond deze overbruggingsregeling?

Vragen en opmerkingen van de leden van de 50PLUS-fractie

De leden van de 50PLUS-fractie hebben net als de andere fracties al in een eerder stadium schriftelijke vragen gesteld waarop de regering op 12 februari jl. heeft geantwoord. Vervolgens is er op 14 februari jl. een algemeen overleg geweest waar de concept overbruggingsregeling uitvoerig is besproken. Deze leden zullen het door de leden van de 50PLUS-fractie ingenomen standpunt hier niet opnieuw herhalen. Wel willen deze leden graag van de gelegenheid gebruik maken om een tijdens het algemeen overleg onbeantwoorde vraag nogmaals aan de regering voor te leggen.

61.

Deze leden wijzen erop dat de concept overbruggingsregeling uitgaat van de aanname dat zich alleen bij een beperkte, in de regeling omschreven groep, een overbruggingsprobleem kan voordoen. De toelichting bij de regeling stelt immers dat overige groepen op tijd op de hoogte zijn van de AOW-leeftijdsverhoging en daarop kunnen anticiperen door te sparen. Daarbij veronderstelt de regering dat iemand met een gezinsinkomen dat hoger ligt dan € 2.204,- bruto per maand geld apart kan zetten om een inkomensval van enkele duizenden tot tienduizenden euro's op te vangen. De leden van de 50PLUS-fractie hebben ernstige twijfels aan het realiteitsgehalte van deze aanname en heeft de regering tijdens het algemeen overleg om het rekenvoorbeeld verzocht waarop deze aanname is gebaseerd. De leden van de 50PLUS-fractie hebben geen reactie op dit verzoek ontvangen en willen dit verzoek nogmaals langs deze weg aan de regering voorleggen. Deze leden zijn van mening dat een ieder in gelijke mate aanspraak moet kunnen maken op een deugdelijke overbruggingsregeling en wil voorkomen dat mensen, door gewijzigd overheidsbeleid,

tussen wal en schip raken. De leden van de 50PLUS-fractie maken zich grote zorgen dat deze groep mensen in ernstig financiële problemen kunnen raken.

62.

De leden van de 50PLUS-fractie wijzen de regering erop dat een jaar later AOW een alleenstaande circa € 12.500,- bruto en een gehuwde € 17.500,- bruto kost. Er zijn personen, die tot twee jaar AOW uit eigen middelen moeten financieren. Als ervan wordt gegaan van een echtpaar dan dienen zij € 9.161,- voor ieder te overbruggen jaar bij elkaar te sparen.

Het Nibud heeft voorbeeldbegrotingen over het jaar 2013 gemaakt van een gemiddeld AOW huishouden voor twee personen. Volgens deze begrotingen bedragen de maandelijkse vaste lasten circa € 1.180,- exclusief huur of hypotheek, sociale participatiekosten, kosten voor roken, huisdieren of huishoudelijke hulp. Het bedrag van € 1.180,- dient derhalve nog vermeerderd te worden met in ieder geval de kosten voor huisvesting.

Als iemand op 1 januari 2013 een gezinsinkomen heeft van € 2.500,- bruto, komt deze persoon niet in aanmerking voor een overbruggingsregeling. Dit is circa € 1.800,- netto per maand. Hier gaat dan circa € 1.180,- per maand vanaf voor de gemiddelde vaste lasten per maand. De betrokken persoon houdt daarvan € 620,- over, wat nog verminderd dient te worden met de kosten voor huur of hypotheek. Het lijkt de 50PLUS fractie in een dergelijk voorbeeld niet reëel te veronderstellen dat mensen een te overbruggen periode zelf bij elkaar kunnen sparen. Graag ontvangen de leden van de 50PLUS-fractie hierop een reactie van de regering.